

gyobb, szőnyegszerű kompozíció része lehetett, esetleg panelekből állt. Kelet felé egy következő, hasonló méretű „elem” lenyomata és néhány elkopott mozaikszele maradt meg a terrazzoalapon. A helyiségben É felé sajnos beszakadt és megsemmisült a padló folytatása, itt viszont tanulmányozható volt a terem fűtése: hypocaustumoszlopok és egy K–Ny-i irányú fűtőcsatornafal tartotta a közel 80 cm belvilágú fűtőtér felett a padlót, alján szintén terrazzoból készült az aljzat. A terem É-i lezárása nem került elő, mint ahogy arról sincs információ, hogy folytatódott-e a mozaikpadló É felé. A fűtőtérből mindenestre további mozaikpadló-darabok (10–20 cm) kerültek elő, kék(?) színű, durvább mozaikszemekből.

A gazdagon díszített helyiséggel ellátott épület(ek?) funkciója kérdéses: legnagyobb valószínűséggel középület lehetett, hiszen közel a város fóruma, közigazgatási központja, de nem zárható ki esetleg a fürdő, vagy magánjellegű lakófunkció sem. Az épület gazdag díszítésű periódusa a jelenlegi feltételezések szerint a Kr. u. 4. sz. elejére keltezhető.

A most előkerült lelet több szempontból is figyelemre méltó. Érdekessége, hogy az itt előforduló padlótípus (mozaik és márvány) kombinálása eddig teljesen ismeretlen volt Aquincumban, ehhez hasonlókat elsősorban Észak-Afrikában, a közel-keleti római városokban és Rómában találni. Az Aquincumból ránk maradt három mozaikpadló közül ez a most előkerült padló a legkésőbbi, jelezve a város utolsó virágkorát. A polgárváros HÉV-től Ny-ra lévő területéről mindeztől ilyen színvonalú épület nem volt ismert.

T. LÁNG ORSOLYA

57. Budapest, III. Királyok útja 195–197. és Királyok útja 199–203.

R, B, LT

2008. június 16. és július 2. között a BTM szondázó próbafeltárást végzett a fenti telkeken (Hrsz.: 63588; 63589). A kivitelezéshez kapcsolódó földmunkával érintett területeken 5 kutatóárokot húztunk, 749 m²-en 75 stratigráfiai egységet (réteg, beásást) dokumentáltunk. Ebből régészeti korú rétegnek 2, biztosan régészeti korú beásásnak 10 bizonyult.

Az 1. árokban (98 m²) egy nyújtott, háton fekvő emberi vázat, mellette egy bizonytalan eredetű beásást dokumentáltunk. Ezen túlmenően teljesen leletmentesnek bizonyult az árok. A 2. árok (156 m²) néhány rétegleletet leszámítva teljesen negatívnak bizonyult. A 3. árokban (356 m²) újkori és kevés császárkori kerámiát tartalmazó rétegben több sorban nagyjából K–Ny-i tájolásban futó ültetőgödröket és karókat dokumentáltunk. A sárga altalaj szintjén futó felületünkön 3 őskori objektumot tudtunk dokumentálni. A kutatóárok Ny-i szélén tapasztalható kavicsos mederkitöltés és a felette húzódó sárga löszös altalaj jelentős térszínemelkedésre utal ÉNy-i irányban az OMV töltőállomás felé, ahol a III. Vörös Hadsereg útja néven nyilvántartott régészeti

lelőhely feltárása zajlott az 1960–80-as években. A 4. árokban (33,3 m²), mely 3 árokszakaszból állt, a sárga altalajban 6 gödörobjektum részlete rajzolódott ki, melyek leletanyagot is adó kisebbik hányada a középső rézkori Ludanice-kultúra emlékanyagát tartalmazta. A felette húzódó őskori kultúrréteg rézkori cserepek mellett késő bronzkori és kelta leletanyagot is tartalmazott. Az 5. árokban (106 m²) régészeti aktivitást nem tapasztaltunk.

A szóban forgó területen a Duna árterének alacsonyabb magasságú térszíne terült el, ÉNy-i irányba emelkedő részén húzódhatott az ismert bronzkori temető, a Duna főmedréhez közelebbi, nagyjából É–D-i irányú sávban pedig teljesen új lelőhelyként egy középső rézkori település húzódik. Itt a rétegből származó késő bronzkori és vaskori leletanyag e korszak jelenlétét is valószínűsíti a part menti sávban.

SZILAS GÁBOR

58. Budapest, III. Királyok útja 291.

U, R, B, LT

2008. október 15. és november 24. között a BTM Ős- és Népvándorlás kori Osztálya folytatta a 2007 őszén megkezdett feltárást, melyek során elsősorban a Duna mentén húzódó, egyre jobban adatolt lelőhelyláncolat belső szerkezetére vonatkozóan vártunk új információkat. Az igen összetett rétegviszonyokat mutató, 2007-ben kutatott Királyok útja 293. sz. telektől D-i irányban kb. 100 m-re ugyanis a korábbi kutatások alapján a régészeti intenzitás csökkenését tapasztaltuk. A II., majd a 2009-ben esedékes III. ütem keretében a telek (Hrsz.: 63629/5) É-i felén épülő társasházak, valamint a „Csónakház” területének teljes megelőző feltáráásával, azaz a köztes terület megismerésével a lelőhelyláncolat középső szakaszán mintegy 230 m hosszan rekonstruálhatjuk belső struktúráját.

A szóban forgó telek középső részén nyitott „A2” épület területén ÉÉNy-i irányban jelentékeny, csaknem 3 m-es terepszint-emelkedést, ezzel párhuzamosan homokossá-löszössé váló altalajt dokumentáltunk. E tereprézsű területén a korábban lokalizált többperiódusú császárkori kelta település tároló- és agyaggyerő gödreit, valamint három lejtőirányú, vízelvezető szereppel bíró, barázdákkal tagolt aljú árokrendszer maradványát tártuk fel. A fokozatosan süllyedő térszínen 100,3 m (Bf) magasságban szűnt meg a régészeti aktivitás.

Az ettől É-ra elhelyezkedő „B3” épület helyét az egykor itt létesített medence kimélyítésekor jelentősen megbolygatták, így ezen a területen rétegtani megfigyelésekre nem volt lehetőség. A mélyebbre leásott települési objektumok aljának dokumentálásával csupán annyit tudtunk rögzíteni, hogy a telek É-i részén már a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája és a késő rézkori badeni kultúra megtelepedésével is számolnunk kell. Az épület Ny-i, közműárkokkal bolygatott részén viszonylag kevés újkőkori és rézkori objektum, valamint

középső bronzkori tárológödrök és kelta félig földbe mélyített épület maradványai láttak napvilágot.

Az ásatás leginformatívabb részének a Dunához közelebbi ÉK-i teleksarok „C2” szelvénye bizonyult, ahol már a tőle É-i irányban alig 30 m-re elhelyezkedő (Királyok útja 293.) területtel azonos, összetett többrétegű lelőhely részlete került elő. A D-i irányból látványosan kinyíló „rétegolló” három vastag horizontális települési szint kialakulását eredményezte. A mai járósínt alatt 15–20 cm vastag humuszos sötétbarna réteget dokumentáltunk, mely keverten tartalmazott késő bronzkori és kelta leletanyagot. Szórványos késő bronzkori és hulladékgödrökből álló késő vaskori teleprészlet mellett e szintben tártunk fel 9, szintén késő bronzkori, erősen bolygatott, 1–4 edényt tartalmazó urnás temetkezést. Ezzel 18-ra emelkedett a lelőhelyen feltárt urnamezős temetkezések száma. Egyelőre nem világos, hogy ez a réteg kizárólagosan a késő bronzkori területhasználathoz köthető, vagy összefügg a késő vaskori településsel is, ugyanis a környék tereprendezési munkáinak következtében minden bizonnyal jelentősen pusztult a lelőhely felső rétegsora. Az ez alatt húzódó, váltakozó vastagságú (30–50 cm) égett, hamus, törmelékes, talán terepegyengetés során képződött középső bronzkori réteg és a hozzá rendelhető nagyszámú, koszideri leletanyagot adó méhkas alakú gödör egységes, markáns települési nívót képvisel a lelőhelyen.

A középső bronzkori szint alatt helyenként a 120 cm vastagságot is elérő sötétbarna fekete agyagos réteg – a koszideri gödrök oldalában jelentkező beásások tanúsága szerint – a Harangedény-Csepel csoport, a badeni kultúra és várhatóan a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája telepobjektumait foglalja magába. E szintek és a „Csónakház” területének feltárása 2009-ben várható.

Munkatársak: M. Virág Zsuzsanna régész, Hurta Orsolya geológus, Farkas Nikolett, Kecán Krisztina, Kovács Dömötör, Somogyi Ferenc, Szakmáry Béla technikusok.

SZILAS GÁBOR

59. Budapest, III. Lajos utca 170.

Á?

2008. december 2-án a BTM Aquincumi Múzeuma régészeti megfigyelést végzett az ingatlanon. A Péter-Pál plébániatemplom D-i falának külső tövében egy oda tervezett szobortalapzat alapozási munkálatait végezték. A 95×45 cm-es alapozási gödörben a térburkolatot alkotó kockakövek eltávolítása után laza, kevert modern kori feltöltést lehetett megfigyelni. Ez alatt, a jelenlegi járósíntől 45 cm-re, egy masszív, köves-habarcos felület jelentkezett, mely szinte teljesen kitöltötte az alapozási gödör aljának felületét. Ez vagy a plébániatemplom alapozásával van összefüggésben vagy az egykor itt állott Árpád-kori templom alapfalaival hozhatjuk kapcsolatba. Az alapozási munkálatok ennél a szintnél azonban nem is haladtak tovább, így az említett felület érintetlen maradt.

VÁMOS PÉTER

60. Budapest, III. Lángliliom utca

Ró, Kö

2008. november 12. és december 12. között a fenti terület (Hrsz: 20023/27; 10, 15., 16., 17. sz. épületek) összesen nem egész 200 m²-es felületén végeztünk próbafeltárást. Újonnan megnyitott szondaárkaink a korábban megkutatott területekhez részben közvetlenül kapcsolódtak.

10. épület

12,5×2 m-es, lejtő irányú szondaárkot nyitottunk a tervezett építési kontúr Ny-i széle mentén. A szondaárokkal elsősorban azt igyekeztünk tisztázni, hogy a közelben már korábban megismert, K–Ny-i, két periódusú fallal párhuzamos, vagy ahhoz csatlakozó további épületrész nem mutatható-e ki délebbre. Ugyanakkor számíthattunk arra is, hogy a Garády Sándor által 1934-ben feltárt sírok egyikét is érintheti a kutatás. A szondaárok vonalába annak D-i végénél Ny-ról egy eddig ismeretlen csontvázas sír lógott be. A sírra rábontva KÉK–NyD Ny tájolású, egyszerű földsirt tárhattunk fel, koporsó nyomát nem találtuk. Az eltemetett nő volt, a vázat eredetileg is enyhén felhúzott lábakkal helyezték el, de a lejtő irányú talajmozgások is bolygatták a sír eredeti rendjét. A mellékletek (1 omega fibula, 1 Caracalla-érem, 1 ezüst-, 1 bronz-, 1 vasgyűrű) alapján a temetkezés a Kr. u. 3. sz. első harmadára keltezhető.

Kevesebb, mint 2 m-rel É-ra egy újabb temetkezést találtunk. Ez azonosíthatóan a Garády Sándor által feltárt második sír, mellyel Garády Bithinia Severa ismeretlen nevű férjének sírkövét hozta összefüggésbe. A sírt Garády nagyobb részben feltárta, de bizonyos részletei, szélei, alja még bolygatatlanul maradt, így megállapíthattuk, hogy egy hozzávetőleg a csontvázas temetkezéssel azonos irányú, 2,20 m széles, erősen égett szélű helyben hamvasztásos temetkezésről van szó. A sír egy szűkebb, mélyebbre kialakított kamrával is rendelkezett, melyben a hamvak és a faszén nagyobb részét megtaláltuk. A korábbi ásatás ellenére még itt is azonosítható volt a lejtő irányú hegymozgás romboló hatása. A szenes rétegben nagy mennyiségben találtunk eredetileg textíliához vagy bútorhoz tartozó, 1,5–2 mm széles bronzlemeztöredékeket, egyes helyeken in situ is megfigyelhető volt, hogy ezek eredetileg hálózatos mintát adhattak ki. A sírmellékletekből csupán néhány apróbb kerámiatöredék, és egy Iványi VII. típusú mécses töredékei maradtak fenn.

Az utóbbi sírtól É-ra a sírgödör által vágott rétegeket is elbontották a további mélyítéssel. Azonosítottuk azt az apróköves felületet, amelyet már 2006-ban is a feltárt fal későbbi periódusához kapcsolhattunk, további, akár a későbbi, akár a korábbi falperiódushoz kapcsolódó falazatot azonban nem találtunk.

15. épület

Itt a 2005. évi kutatóárokhoz K-ról közvetlenül csatlakozó, mintegy 15×5 m-es felületet kutattunk. A korábbi